

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

(Referanse må oppgis)
Vår referanse: 08/01886-2
Arkivkode: C50
Saksbehandler: Hans Lyder
Clementz
Deres referanse: 2006/05048 KU
Dato: 4.9.2008

Høring - Løken-utvalgets rapport - Forenklet, samaordnet og uavhengig - Om behovet for endringer i tilskuddsforvaltningen for kunst- og kulturfeltet

Det vises til kulturdepartementets høringsbrev av 12. juni 2008 med utsending av Løken-utvalgets sluttrapport; "Forenklet, samordnet og uavhengig. Om behovet for endringer i tilskuddsforvaltningen for kunst- og kulturfeltet".

Utvalget skal i følge sitt mandat gjennomgå fordelingsmekanismene og fremme forslag som skal bidra til å desentralisere og spre beslutninger og skjønnsutøvelse. I denne sammenheng er det bemerkelsesverdig at rapporten ikke er sendt på høring til landets kommuner og fylkeskommuner, eller deres interesseorganisasjon KS. Dette synes vi er beklagelig. Som eksempel kan nevnes at storbyene, som forvalter betydelige midler innenfor de samme områdene som de statlige instansene, ikke er invitert til å uttale seg i saken. I mange tilfeller inngår kommunenes midler som medfinansiering til tiltak og prosjekter som mottar støtte fra sentrale ordninger. Storbyenes rolle som vertsby innebærer en nær dialog med profesjonelle kulturaktører, hvor faglig rådgivning i forhold til sentrale tilskuddsposter inngår. Departementet bør også være kjent med at Regjeringen arbeider med en forvaltningsreform som vurderer overføring av ansvar og oppgaver til det regionale folkevalgte nivå og her står kulturfeltet sentralt. KS mener at en slik oppgavefordeling vil gi fylkeskommunene grunnlag for å utvikle et spennende sektorovergripende politikkområde med stor regional variasjon, og av stor betydning for det enkelte menneskes livskvalitet.

Kultur som lokal og regional ressurs

Kultur er en bærebjelke for lokale og regionale samfunns identitet, trivsel og utvikling. Kultur har stor betydning for å skape attraktive lokalsamfunn, for næringsutvikling og verdiskaping. Kulturpolitikken i kommunesektoren må utformes og gjennomføres i et nært samarbeid med kulturinstitusjonene og -organisasjonene - og med staten. For at det lokale og regionale folkevalgte nivå skal være i stand til å sette sin kultursatsing inn i en større helhet og foreta ønskede lokale og regionale tilpasninger, må kulturpolitiske virkemidler som i dag er lagt til staten eller statlig oppnevnte organer overføres til kommuner og fylkeskommuner. Oppgavene krever ikke et sentralt statlig perspektiv - de krever tilpasning og utvikling i et system som er nærmere innbyggerne, organisasjonene og brukerne av kultur. Løken-utvalget har selv poengtert betydningen av brukerorientering og effektivisering som følge av desentralisering. KS mener dette bør gis en grundigere drøfting og koples til arbeidet med oppgavefordeling.

Helhet og forenkling

KS mener rapporten gir en god oversikt over form og innhold på dagens statlige tilskuddsordninger. KS støtter i all hovedsak de overordnede prinsippene som legges til grunn for det videre arbeidet med forenkling, samordning, åpenhet og innsyn. Forenkling og samordning må imidlertid gjøres på en måte som sikrer det kulturelle mangfoldet i Norge.

KS støtter også Løken-utvalgets påpeking av behovet for mer helhetlig og sammenstilt forskning, kunnskap og statistikk om kunst- og kulturfeltet. KS håper dette blir fulgt opp og at det blir satt et mer systematisk søkelys på både statlig, regionalt og lokalt nivå - og på samhandling og sammenheng mellom disse nivåene.

Kulturelt mangfold

Norge fikk 1. august 2007 en ny kulturlov som legger føringer på både kommuner, fylkeskommuner og staten for å sikre et mangfold av kulturaktiviteter over hele landet, og sikre at alle har tilgang til et profesjonelt kunst- og kulturtilbud. Selv om forvaltningsnivåene er selvstendige aktører, forutsetter en vellykket nasjonal kulturpolitikk at støtteordninger, tiltak og aktiviteter samordnes på tvers av nivåene. Løken-utvalget fokuserer ensidig på de statlige støtteordningene. Dermed vurderes ikke sammenhenger og utfordringer som følger av at de fleste prosjekter får støtte fra flere kilder på ulike forvaltningsnivå. I det videre arbeidet trengs det en gjennomgang av arbeidsdelingen mellom stat, fylkeskommune og kommune.

Lokal og regional forankring

Ethvert kulturtilbud har lokal tilhørighet i en eller annen form. Også nasjonale institusjoner har lokal tilknytning og er som sådan en ressurs for kommunen og regionen de er lokalisert i. Alle som søker støtte fra statlige støtteordninger, vil på samme måte ha tilknytning til et eller flere lokalsamfunn. De fleste som søker statlig støtte, søker også støtte fra lokale og regionale støtteordninger og inngår ofte i samarbeidsstrukturer som favner flere kulturaktører i det aktuelle lokalsamfunnet. Det er viktig å se i hvilken grad statlige støtteordninger er med på å endre lokal og regional kulturpolitikk, og om disse endringene er i tråd med regionenes egne ønsker.

Felleskapsløsninger

Utredningen fokuserer på opprettelse av få, store støtteordninger som er gjennomgående for flere eller alle kunstmråder. KS savner imidlertid et sterkere fokus på aktører og fellesskapsløsninger. Dette gjelder kunstneres egne organisasjoner, men også infrastruktur, samarbeidsnettverk, frivillige organisasjoner mv. Også i denne sammenheng er det behov for å fokusere mer på kommuner og fylkeskommuner og andre lokale og regionale aktører, både som samarbeidspartnere og tilretteleggere, men også som arrangører og kulturutviklere.

Nyskaping og desentralisering

I kapittel 4 diskuterer utvalget ulike former for desentralisering uten at det trekkes klare konklusjoner. Løken-utvalgets mandat for utredningen er blant annet å drøfte hvordan det bedre kan legges til rette for nyskaping og utvikling, og samtidig desentralisere og spre beslutninger og skjønnsutøvelse. KS vil påpeke at det i rapporten mangler en drøfting av denne sammenhengene. KS mener geografisk spredning av myndighet og skjønnsutøvelse til lokalt og regionalt forvaltningsnivå er et godt utgangspunkt for nyskaping og utvikling. Utvikling skjer når brukere og forvaltere blir gitt spillerom for nyskaping, og kan ta utgangspunkt i såkalt "best praksis", og bygge videre på de metodene eller den organiseringen

som til enhver tid fungerer best. KS mener at for stor grad av sentralisering av fagmiljøet vil kunne begrense mangfold og spillerom for nyskaping og innovative utviklingsprosesser.

Avsluttende kommentar

Løken-utvalget presiserer at innenfor de politiske miljøene har man begynt å se på kultur ikke bare som et gode i seg selv, men også som et tiltak for å nå andre politiske målsetninger. Dette er en realitet som både kommuner og regioner så vel som det statlige forvaltningsnivået forholder seg til, og dette bør derfor reflekteres i det videre arbeidet. Løken-utvalgets utredning gir forslag og føringer for videre arbeid med tilskuddsordningen, men trekker også opp utfordringer og problemstillinger som bør dokumenteres bedre. For KS er det viktig at man i det videre arbeidet drøfter støtteordninger i et nasjonalt perspektiv der både politiske vurderinger, kunstfaglige vurderinger, infrastruktur, samordning desentralisering osv. tas med. KS mener Løken-utvalgets rapport ikke kan danne grunnlag for regjeringens vurdering av hvilke av Norsk Kulturråds oppgaver som kan desentraliseres. Det forventes derfor at KKD foretar en selvstendig vurdering av mulighetene for overføring av oppgaver fra kulturrådet til kommunesektoren (Jf. KRDs høringsnotat *Forvaltningsreformen – forslag til nye oppgaver til det folkevalgte regionale nivået*).

Med vennlig hilsen

May-Britt Nordli
Direktør

Hans L. Clementz
Spesialrådgiver